

“YUNAYTED KREDİT BANK” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin
RİSK SİYASƏTİ

1. Ümumi müddəalar

- 1.1 «Yunayted Kredit Bank» SKB-nin (bundan sonra – bank) Risk siyasəti (bundan sonra – Sənəd) bankın risklərinin idarəedilməsi siyasətinin prinsiplərini , məqsədlərini , vəsifələrini və alətlərini müəyyən edir .
- 1.2 Bu sənədin müddəaları bankın bütün aktiv və passiv əməliyyatlarına , bütün digər fəaliyyət növlərinə şamil edilir . Sənəd bankın bütün struktur vahidləri və əməkdaşları üçün direktiv xarakter daşıyır .
- 1.3 Sənəddə istifadə edilən terminlər :
 - 1.3.1 **Kredit riski** – borclunun müqavilə şərtlərinə uyğun qaydada öz maliyyə öhdəliklərini tam və ya vaxtında ödəməməsi , ya da tamailə ödəməsi nəticəsində Bankda itkilərin əmələ qəlməsi riski ;
 - 1.3.2 **Likvidlik riski** - həddindən artıq və ya natamam likvidlik nəticəsində bankda itkilərin əmələ qəlməsi və bankın öz öhdəliklərini vaxtında və tam həcmdə yerinə yetirmə bilməməsi riski ;
 - 1.3.3 **Əməliyyat riski** – kənar hadisələrin təsiri və bankın sistemlərinin , əməkdaşlarının fəaliyyəti nəticəsində səhv və ya qeyri – adekvat daxili proseslər səbəbindən birbaşa və dolaylı itkilərin yaranması riski ;
 - 1.3.4 **Valyuta riski** - Bank tərəfindən ayrı-ayrı valyutalar üzrə açıq mövqələrin edilməsi, müştərilər üçün valyutanın alışı və satışı əməliyyatları aparılan zaman xarici valyutaların məzənnə dəyişikliyinə bankın xarici valyutalarda açıq mövqələrinə mənfi təsir göstərməsi nəticəsində yaranan itkilər riski ;
 - 1.3.5 **Faiz riski** – Bankın qəlirlərinə , aktivlərinin , öhdəliklərinin və balansdankənar alətlərinin dəyərinə təsir edən faiz dərəcələrinin dəyişməsi nəticəsində bankın maliyyə vəziyyətinin pisləşmə riski ;
 - 1.3.6 **Bazis riski** – bankın aktivlərinin , öhdəliklərinin və balansdankənar alətlərinin faiz dərəcələrinin strukturunda yaranan dəyişmələr nəticəsində bankın itkilərin yaranması riski ;
 - 1.3.7 **Bazar riski** – bazar amillərinin bankın aktivlərinin , öhdəliklərinin və balansdankənar maddələrinin dəyərinə təsiri nəticəsində Bankda itkilərin yaranması riski ;
 - 1.3.8 **Hüquqi risk** – bank fəaliyyətinin həyata keçirilməsi prosesində hüquqi səhvlərin buraxılması nəticəsində Bankda itkilərin yaranması riski .
 - 1.3.9 **İmic riski** – Bankın fəaliyyəti , xidmətlərinin (məhsullarının) keyfiyyəti , etibarlılığı barədə cəmiyyətdə neqativ rəyin yaradılması nəticəsində müştəri bazasının azalması əlaqədar bankın likvidliyini və ya kapitalını itirməsi riski ;
 - 1.3.10. **Strateji risk** – bankın inkişafını və strateqiyasını müəyyən edən qərarlar qəbul edilərkən mümkün təhlükələrin və bankın zəif tərəflərin nəzərə alınmamasında və ya tam nəzərə alınmamasında ifadə edilən səhvlərin nəticəsində bankın zərəərə düşməsi və ya mənfəət əldə etməməsi riski .
 - 1.3.11. **Əməliyyat bölməsi (front-ofis)** bankın müştərilərlə birbaşa işləyən və müvafiq əməliyyatlar həyata keçirən hissəsi ;
 - 1.3.12 **Bankın təsnifləşdirilmiş kredit portfeli** – müəyyən əlamət üzrə təsnifləşdirilmiş , kredit portfeli və ya kreditləşmə üzrə limitlərin təyin olunması üçün əsas olan və bunun vasitəsi ilə kredit riski hesablanan bankın kredit portfeli ;
 - 1.3.13. **Bankın təsnifləşdirilmiş kredit portfelinin kredit qrupu** – müəyyən əlamət üzrə təsnifləşdirilmiş və bunlara münasibətdə kredit riskinin monitorinqi və hesablanması aparılan kreditlər ;
 - 1.3.14. **Qeyri-maliyyə riskləri** – bank xidmətlərinin (məhsullarının) göstərilməsi və ya əməliyyatlarının keçirilməsi ilə bağlı olmayan risklər .

- 1.4. Bu sənədə bütün əlavələr və dəyişiklər Bankın Müşahidə Şurasının iclasında təstiq olunur .
Bu sənədin tələblərinin icrası Bankın İdarə Heyətinin . Risklərin İdarəedilməsi Komitəsinin , Kredit Komitəsinin , Aktiv və Passivlərin İdarəedilməsi Komitəsinin Risklərin İdarəedilməsi Departamentinin və bankın əməliyyat bölmələrinin üzərinə düşür .
- 1.5 Bankın bölmələrinin qarşılıqlı münasibətlərini və bank risklərinin idarəedilməsi sistemlərinin fəaliyyətini və təşkilini reqlamentləşdirən digər texnoloji proseslərin təsviri müvafiq təşkilatı-normativ, təşkilatı – bölüşdürücü və funksional texnoloji sənədlərdə öz əksini tapmışdır.

2. Risk siyasətinin məqsəd və vəzifələri

- 2.1. Risk siyasətinin məqsədləri:
- 2.1.1. Öz üzərinə həddindən artıq risklər götürən bank obrazından qaçan «təhlükəsiz» bank obrazını yaratmaq .**
- 2.1.2 Bankın üzərinə götürdüyü bütün öhdəlikləri qeyd-şərtsiz yerinə yetirmək ;
- 2.1.3 bankın biznesinin masştablarına uyğun həcmdə riskləri öz üzərinə götürmək ;
- 2.1.4 bankın aktiv və passivlərinin adekvat portfelini yaratmaq ;
- 2.2. Risk siyasətinin vəzifələri:
- 2.2.1 Bankın inkişaf strateqiyasının həyata keçirilməsini təmin etmək ;
- 2.2.2. vəzifəli şəxslərin müvafiq limit və sələhiyyətlərə qeyri-düzgün riayət etməsi ilə bağlı riskləri minimumlaşdırmaq ;
- 2.2.3. Bankın fəvqaladə hallarda normal fəaliyyət göstərməsini təmin etmək ;
- 2.2.4 Aktiv və Passivlərin idarə edilməsi sisteminin səmərəli fəaliyyət göstərməsini təmin etmək;
- 2.2.5 Bankın aktiv və passivlərinin lazimi səviyyədə diversifikasiyasının təmin etmək ;
- 2.2.6 Bankın uzunmüddətli risk altında olmasına yol verməmək ;
- 2.2.7 Standard bank məhsulları və ya maliyyə alətləri hesabına bankın aktiv və passivlərinin portfelini formalaşdırmaq ;
- 2.2.8 Bankın aktivlərinin və passivlərinin idarəedilməsinin sistemini düzqün qaydada uyğunlaşdırılmasına nail olmaq ;
- 2.2.9 Cəlb edilmiş və yerləşdirilmiş resurslar arasında optimal balansın saxlanılması .

3. Bankın idarəedilməsi sistemində risk siyasətinin yeri və prinsipləri

- 3.1. Risk siyasəti bankın bank xidmətləri (əməliyyatları) bazarında siyasətini müəyyənləşdirən digər bankdaxili sənədlərlə yanaşı bankın strateji inkişafını reallaşdırılması üçün əsas alətlərdən biridir .
- 3.2 Risk siyasəti Bankda risklərin idarəedilməsi sistemin təsvirini verən əsas bankdaxili sənəddir . . Bu sistemin əsas elementləri konkret bank risklərini əhatə edən bankdaxili sənədlərdə öz əksini tapmışdır :
- «Likvidliyin idarəedilməsi barədə Qaydalar» ;
 - «Kredit risklərinin idarəedilməsi barədə Qaydalar»;
 - «Əməliyyat risklərinin idarəedilməsi barədə Qaydalar»
 - «Valyuta risklərinin idarəedilməsi barədə Qaydalar»
 - «Faiz və bazis risklərinin idarəedilməsi barədə Qaydalar»
 - «Hüquqi risklərinin idarəedilməsi barədə Qaydalar»
 - «İmci riskinin idarəedilməsi barədə Qaydalar»

- «Kompleks stress – təstiq və ssenari təhlili barədə Qaydalar»
 - «Bazar risklərinin idarəedilməsi barədə Qaydalar»
- Bu Sənəd sistemin mərkəzi elementidir və bank risklərinin idarəedilməsinin ideoloji quruluşunu və prosedurlarını müəyyən edir .

3.3 Risk siyasətinin prinsipləri :

- 3.3.1 Bank xidmətlərinin (məhsullarının) göstərilməsinin , məliyyatların aparılmasının bütün prosedurlarının bankdaxili təşkilatı normativ , təşkilatı bölüşdürücü və funksional texnoloji sənədlərdə əksinin tapılması ;
 - 3.3.2 Fövqaladə situasiyalarda bank risklərinin idarəedilməsinin qeyri-standard prosedurlarının istifadə edilməsi ;
 - 3.3.3.Stress-testinq və ssenari təhlilinin düzqün istifadə edilməsi ;
 - 3.3.4 Bank tərəfindən öz üzərinə götürülən risklərin səviyyəsində nəzərə çarpacaq dəyişiklərin və ya yeni risklərin əmələ qəlməsinə səbəb olan əməliyyatların aparılması ;
 - 3.3.5 Bankın bir biznes risklərinin Bankın bütün risklərinə təsirinin minimumlaşdırılması ;
 - 3.3.6 Terrorizmin maliyələşdirilməsinə və ya qanunsuz yolla əldə edilmiş gəlirlərin leqallaşdırılmasına səbəb olan əməliyyatların həyata keçirilməsinə qəti imkan verilməməsi ;
 - 3.3.7 Müştərilərə bank xidmətləri (məhsulları) təqdim edilməsində ifadə edilən bank əməliyyatları aparılarkən ehtiyatlı və ağıllı konservatizmin gözlənilməsi ;
 - 3.3.8 Bankdaxili sənədlərdə göstərilmiş prosedurlara riayət edilmədən bank əməliyyatlarının aparılması barədə qərarın qəbul edilməsinin qeyri-mümkünlüyü ;
 - 3.3.9 biznesin növləri üzrə riskin həcmnin və vəziyyətinin qısa zaman ərzində əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinin məqbul olmaması ;
 - 3.3.10 Bankın bir biznesinin (fəaliyyət istiqamətinin) risklərinin səviyyəsi ümümlilikdə bankın biznesinin və digər bizneslərin risk səviyyəsindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənməməsi;
 - 3.3.11Dövrü olaraq bankın öz üzərinə götürdüyü risklərin monitorinqinin aparılması ;
 - 3.3.12 Bank risklərinin idarəedilməsi mexanizm və prosedurlarının monitorinqinin aparılması ;
 - 3.3.13 İctimaiyyət üçün bankın riskləri idarəetmə sistemlərinin açıq və anlaşılıqlı olması ;
 - 3.3.14 müəyyən dövr ərzində bank risklərinin idarəedilməsi üçün istifadə edilən prosedur və mexanizmlərin stabilliyinin saxlanması ;
 - 3.3.15. Bankın tərəfdaşları və ya müştəriləri ilə münasibətlərinin səviyyəsindən , qəbul edilən risklərin böyüklüyündən , bank bazarının konyukturvından , biznesin növündən aslı olaraq əməliyyatların aparılması şərtlərinin differensiasiyası ;
 - 3.3.16. müəyyən qərarların qəbulu səlahiyyətlərinin və əməliyyatlarının aparılmasının limitləşdirilməsi 4
 - 3.3.17. müəyyən bank risklərinin idarəedilməsinin mərkəzləşdirilməsi ;
 - 3.3.18. bank risklərinin idarəedilməsi prosedur və mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi ;
 - 3.3.19. aktiv və passivlərin dəyişməsi , vəziyyəti və müvafiq risklərin səviyyəsi barədə informasiyyaların gecikdirilmədən verilməsi ;
 - 3.3.20. müəyyən riskin həcmi və vəziyyəti ilə müvafiq əməliyyatın qərarlılığı arasında həll edilməsi qeyri-mümkün olan ziddiyyətlərin olmaması ;
 - 3.3.21. Azərbaycan Respublikasının Milli Bankının normativ sənədlərinə və mövcud qanunvericiliyinə qeyd-şərtsiz riayət edilməsi .
- 3.4 Risk Siyasətinin prinsipləri Bankın bütün struktur vahidləri , vəzifəli şəxsləri və istənilən əməkdaşlarının riayət etməsi üçün məcburi və direktiv xarakter daşıyır . Məzmunu və forması yuxarıda qeyd edilmiş prinsiplərə zidd olan əməliyyatların aparılması qadağan edilir .

4. Risk Siyasətinin alətləri

- 4.1. Bankın Risk Siyasətinin məqsəd və vəzifələri müəyyən edilmiş prinsiplərə gözləndiyi halda aşağıdakı alətlər vasitəsi ilə nail olunur :
 - limitlər sistemi ;
 - səlahiyyətlər və qərarların qəbulu sistemi;
 - kommunikasiya siyasəti (o cümlədən , informasiya sistemi) ;
 - fəvqaladə hallarda tədbirlər kompleksi ;
 - nəzarət sistemi.
- 4.2. Limitlər sistemi.
- 4.2.1. Bank risklərinin idarəedilməsi siyasətinin əsas alətlərindən biri də səmərəli işləyən limitlər sisteminin qurulmasıdır .
- 4.2.2. Limitlər sistemi Bank tərəfindən öz üzərinə həddindən artıq riskləri götürməsinə müəyyən məhdudiyyətlərin qoyulması məqsədini daşıyır . Limitlərin Heyətinin qərarı ilə istisna hallarda mümkündür .
- 4.2.3 limitlər sisteminin məqsəd və vəzifələri .
 - limitlər sisteminin məqsədi kimi bankın öz üzərinə həddindən artıq riskləri götürməsinə «fiziki» məhdudiyyətin qoyulması və bankın bir biznes növündən (fəaliyyət istiqamətindən) neqativ problemlərin bütün bankın fəaliyyətinə «axmasına» imkan verilməsinə başa düşülür .
 - Limitlər sisteminin vəzifəsi Bankın biznesinin məqsətlərinə və xarakterinə adekvat aktiv və passivlərin strukturunu formalaşdırılmasını təmin etməkdir .
- 4.2.4 limitlər sistemi bir-birini tamamlayan üç səviyyəyə bölünür :
 - Biznes (fəaliyyət istiqaməti) üzrə limitlər ;
 - regionlar üzrə limitlər ;
 - müddətlər üzrə limitlər ;
 - risklər üzrə limitlər
 - sahələr üzrə limitlər
 - müştərilər üzrə limitlər
- 4.2.5. Biznes üzrə limitlər:
- 4.2.5.1. Müəyyən biznesə (fəaliyyət istiqamətinə) pul vəsaitlərinin cəlb edilməsinə tətbiq edilən limitlər başa düşülür . Cəlb etmə alətlərində limitlərin qoyulması mümkündür.
- 4.2.5.2. Əsas limitlərə aiddir :
 - korporativ müştərilərə kreditlərin verilməsinə tətbiq edilən limitlər;
 - qiymətli kağızlara yerləşdirməyə limitlər ;
 - banklararası kredit və depozitlərə limitlər ;
 - hüquqi şəxslərdən cəlb edilən depozitlərə limitlər ;
 - banklararası kredit və depozitlərin cəlb edilməsinə limitlər;
 - borc öhdəliklərin buraxılması ilə cəlb etməyə limitlər .
- 4.2.5.3. Yuxarıda 4.2.5.2. bənddə göstərilmiş limitlərin siyahısı dəyişiklik və əlavəyə açıqdır və Bankın Risklərin İdarəedilməsi Komitəsinin qərarı ilə artırılı bilər .
- 4.2.6. Regionlar üzrə limitlər .
- 4.2.6.1. Bu bankın regionlar üzrə aktiv və passiv əməliyyatlara (fəaliyyət istiqamətlərinə) limitlərin qoyulması kimi başa düşülür . Əsasən ölkə daxili və ölkə xarici regionlar üzrə qruplaşdırıla bilər .
- 4.2.7 Müddətlər üzrə limitlər .

Müddətlər üzrə limitlər konkret müddət ərzində yerləşdirilə bilən pul vəsaitlərinin maksimal məbləğini göstərir . limitlər konkret fəaliyyət sahəsinə (biznesə) təyin edilir , hətta bu biznesin alətlərinə belə limitlərin təyin edilir , hətta bu biznesin alətlərinə limitlərin təyin edilməsi istisna edilmir .
- 4.2.8. Risklər üzrə limitlər .
 - pul vəsaitlərinin yerləşdirilməsi üzrə risk limit ;

- biznes növlərinə görə pul vəsaitlərinin yerləşdirilməsi üzrə risk limiti;
 - müəyyən alətlərə pul vəsaitlərinin yerləşdirilməsi üzrə risk limiti
 - kontraqentlər üzrə risk limiti .
- 4.2.9. Sahələr üzrə limitlər . Sahələr üzrə limitlər iqtisadiyyatın müxtəlif sahələr üzrə bankın biznesinə təyin edilir .
- sənaye;
 - kənd təsəkküfatı ;
 - nəqliyyat ;
 - ticarət və xidmət ;
 - tikinti ;
 - ev təsərrüfatları .
- 4.2.10. Müştərilər üzri limitlər .
- iri korporativ müştərilər;
 - orta korporativ müştərilər
 - dövlət təşkilatları ;
 - kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri ;
 - fiziki şəxslər .
- 4.2.11. Limitlər sistemi o cümlədən onun elementləri Bankın Riskləri İdarəetmə komitəsi tərəfindən ildə bir dəfədən az olmamaq şərti ilə yenidən baxılır .
- 4.2.12. Konkret limitlərin dəyişdirilməsinin təşəbbüskarı kimi Risklərin İdarəedilməsi Şöbəsi , Bankın müvafiq biznesinin məsul şəxslə çıxış edə bilər. Müəyyən risk limitlərinin dəyişdirilməsi barədə təkliflər Risklərin İdarəedilməsi Komitəsinə İdarə Heyətinin Sədri , İdarə Heyətinin Sədri ilə razılaşdırmaqla Risklərin İdarəedilməsi Şöbəsi tərəfindən verilə bilər .
- 4.3. Qərarların qəbul edilməsi və səlahiyyətlər sistemi .
Qərarların qəbul edilməsi və səlahiyyətlər sistemi risklərin idarəedilməsi sistemi Minin norma fəaliyyət göstərilməsinin təmin etmək üçün zəruridir .
- 4.3.1. Risklərin İdarəedilməsi Komitəsinin səlahiyyətləri .
- bank risklərinin idarəedilməsi parametrlərinin müəyyən edilməsi və onların kəmiyyət qiymətlərinin müəyyən edilməsi ;
 - bir bank biznesi daxilində pul vəsaitlərinin birləşdirilməsi üzrə riskin absolut həcmnin limitlərinin müəyyən edilməsi;
 - müəyyən maliyyə alətlərinin istifadəsi üzrə limitlərin təstik edilməsi;
 - müəyyən bank biznesi üzrə əməliyyatların aparılmasına qadağanın qoyulması;
 - qiymətli kağız emitentlərinə , bankın kontraqentlərinə və partnerlərinə ümumi riskin limitlərinin təsdiq edilməsi;
 - Bankın kredit portfelinə limitlərin təyin edilməsi və onların dəyişdirilməsi;
 - Kredit portfelinin təsnifatı obyektləri üzrə kredit riskinin absolyut həcmnin təyin edilməsi və dəyişdirilməsi;
 - Kredit portfelinin təsnifatı üçün əlamətlərin müəyyən edilməsi;
 - Ümumi kredit qoyuluşları üzrə kredit limitlərinin nəzərdən keçirilməsi;
 - əməliyyat likvidlik, valyuta , kredit, faiz, hüquq, imic və bazar riskləri nəzarət, onların monitorinqinin nəticələrinin qiymətləndirilməsi və risklərin azaldılması üçün tədbirlərin görülməsi barədə qərarların qəbul edilməsi;
 - bankın əsas vəsaitləri üzrə risklərin qiymətləndirilməsi və qərarların qəbul edilməsi;
 - balansdankənar alətlər üzrə risklərin qiymətləndirilməsi və qərarların qəbul edilməsi;
 - təminatlar üzrə risklərin qiymətləndirilməsi və qərarların qəbul edilməsi;
 - konsentrasiya riskini qiymətləndirmək və bank biznesinin optimal diversifikasiyası barədə qərarlar qəbul etmək.
- 4.3.2. Kredit Komitəsinin səlahiyyətləri.
- konkret kredit sifarişləri üzrə kredit risklərinin qiymətləndirilməsi və qərarların qəbulu;

- müəyyən kreditləşdirilən subyektdə kreditlərin verilməsinə qadağanın qoyulması;
- müəyyən qrup kreditlərin verilməsinə qadağanın qoyulması;
- Təsnifləşdirilmiş kredit portfelində müəyyən qrupkreditlərə uyğun qələn kreditləri verilməsinə qadağan qoymaq;
- Ayrı-ayrı balansdan kənar əməliyyatlar üzrə kredit risklərinin qiymətləndirilməsi və qərarların qəbulu;
- Vaxtaşırı kredit porfelinin qəflətən monitorinqinin keçirilməsi;
- Kreditlər üzrə qəbul edilmiş ayrı-ayrı qirovların müntəzəm olaraq qiymətləndirilməsini təmin edilməsi;
- Kreditlərin verilməsi prosesinin prosedurlara uyğunluğunun təmin edilməsi;
- Kreditlər üzrə ehtiyatların yetərliyi yoxlamaq və təhlil etmək.

4.3.3. İdarə Heyətinin səlahiyyətləri.

- Bir-birinə zıt olduqda, səhimdarların Ümumi Yığıncağının və Müşahidə Şurasının qərarları istesna olmaqla, diqər kolleqiyal orqanların qərarlarının ləğv edilməsi və son qərarın qəbul edilməsi;
- Bankın biznesinin (fəaliyyətinin) qəirləyinə təsir edən fəvqaladə tədbirlər toplusunun təsdiq edilməsi;
- Strateji, hüquqi və imic riskləri ilə bağlı fəvqaladə hallarda tədbirlər toplusunun təsdiq edilməsi;
- Fors-major hallar baş verdikdə tədbirlər toplusunun təsdiq edilməsi və bankın fəvqaladə hallara dair daxili qaydalarına uyğun tədbirlərin görülməsi;
- Bankın müəyyən bir biznesi ilə bağlı olaraq, bankın qısa zaman ərzində hər hansı bir risk növünün təsiri altında qalmasından aslı olaraq, limitlərin dəyişdirilməsi barədə xüsusi qərar qəbul etmək.

4.3.4. Müşahidə Şurasının səlahiyyətləri.

- Bankın uzunmüddət hər hansı bir riskin təsiri altında qalması halında həmin riskin azaldılması istiqamətində tədbirlər toplusunun təsdiq edilməsi.

4.3.5. İdarə Heyəti Sədrinin səlahiyyətləri

- Bankın hər hansı bir biznesi üzrə limitlərin dayandırılması (sonradan o bu addımın səbəbləri barədə Risklərin İdarəedilməsi Komitəsini məlumatlandırır).

4.3.6 Risklərin İdarəedilməsi Şöbəsinin səlahiyyətləri.

- hər hansı bir bank biznesi (fəaliyyət istqaməti) üzrə imitlərin dəyişdirilməsi barədə təşəbbüs və təkliflə çıxış etmək;
- bankın konkret risklərinin azadılması ilə bağlı təkliflərlə çıxış etmək.

4.3.7. Aktiv və Passivlərin idarəedilməsi Komitəsinin səlahiyyətləri.

- bankın faiz risklərinin azadılması üçün uzunmüddətli planların hazırlanması, qiymətlərin müəyyən edilməsi.

4.4 Bank risklərinin idarəedilməsinin parametrlər sistemi.

- 4.4.1. Bank risklərinin lazımi səviyyədə idarəedilməsi və risklərin səviyyəsi və vəziyyəti müəyyən parametrlər sistemi qurulur.
- 4.4.2. bank risklərinin idarəedilməsinin parametrlər sisteminin məqsəd və vəzifələri.

4.4.2.1. bank risklərinin idarədilməsinin parametrlər sisteminin əsas məqsədi müəyyən bank biznesi üzrə riski azaltmaq üçün verilən idarəedici qərarın həmin riskin bütün banka təsirini minimumlaşdırılmasını təmin etməkdir

4.4.2.2. Vəzifələr:

- müəyyən bank risklərinin həcmi və ölçüləri barədə operativ və obyektiv məlumatların alınması;
- gələcəkdə müəyyən dövrlər üçün kritik həddə çatmasının qarşısını almaq.

4.4.3. Bank risklərinin idarədilməsinin parametrlər sisteminin fəaliyyət göstərmə və qurulma prinsipləri.

- Bankın müəyyən biznesinin (fəaliyyət istiqamətinin) həcminə və xarakterinə uyğunluq;
- Xarici amillərin dəişməsi halında operativ dəyişikliklərin daxil edilməsi;
- Müvafiq parametrlərin ölçülərinin fasiləsiz monitorinqinin aparılması;
- Xüsusi ayrılmış struktur vahidi vasitəsi ilə müəyyən bir riskin qiymətləndirilməsinə və lazımi idarəetmə qərarlarının qəbul üçün hazırlanması;

İstifadənin texnolojiliyi

- Qənaətcillik;
- Qeyri – maliyyə riskləri üzrə sərbəst maliyyə axınlarına malik olmaq.

4.4.4. Maliyyə risklərinin uyğun şəkildə idarədilməsi üçün zəruri normativ sənədlər – müəyyən risklərin idarədilməsi qaydaları hazırlanır

4.4.5 Hər bir bank riski üzrə müəyyən parametrlərin toplusu hazırlanır. Bunların həcmninə və vəziyyətinə dəişməsi konkret biznes növü (fəaliyyət istiqaməti) üzrə fərqli xüsusiyyətlərin əmələ gəlməsinə və təbii olaraq, müvafiq tamamilə ayrı bank risklərinin yaranmasına səbəb olur.

4.4.6. Hər bir bank risklərinin idarədilməsi parametrlərinin toplusu üzrə situasiyaların sınırları müəyyən edilir. Bu sınırların keşilməsi Banka riskin təsirinin artması və cari şərtlərlə kritik situasiyanın yaxınlaşması barədə məlumat verir.

4.5 Kommunikasiya siyasəti.

4.5.1. Kommunikasiya siyasətinin əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

- Bank barədə düzgün məlumatın formalaşdırılması;
- Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinin, korporativ etika qaydalarının pozulmasına və həddindən artıq riskləri öz üzərinə götürülməsinə imkan verməyən müsbət Bank obrazı yaradılması;
- Lazımi idarəetmə qərarı qəbul etməyə imkan verən adekvat informasiyaların yaradılması.

4.5.2 Kommunikasiya sistemi özündə iki bir-birini tamamlayacaq sistemləri birləşdirir.

- informasiya sistemi;
- kommunikasiya sistemi.

4.5.3. İnformasiya sistemi.

4.5.3.1. İnformasiya sisteminin əsas vəzifəsi Bankın İdarə Heyətini, Komitələrini və müvafiq struktur vahidlərini düzgün və tam idarəetmə qərar qəbul etmə məqsədi ilə uyğun informasiya ilə təmin etməkdir.

4.5.3.2. İnformasiya sisteminin əsas prinsipləri aşağıdakılardır.

- Bank risklərinə təsir edən əməliyyatlar barədə informasiyaların təkrarlanmasına imkan verməmək;
- şöbələrdə verilmiş informasiyaya görə məsuliyyətin yaradılması və Menecment informasiya Sistemləri vasitəsi ilə məlumatların toplanması, təhlili və sistemləşdirilməsinə nəzarəti həyata keçirmək;
- verilən məlumatların doğruluğu;
- informasiya sisteminin daima işləməsi və informasiyanın verilməsinə fasiləsizliyi;
- bank riskinə təsiri olan əməliyyatın baş verməsi barədə informasiyanı gecikdirilmədən verilməsi.

4.5.3.3. İnformasiyaların müvafiq idarəetmə orqanlarına verilməsi dövrülüyü bankın müvafiq risklərini tənzimləyən qaydaları və Menecment İnformasiya sistemləri barədə daxili sənədləri vasitəsi ilə tənzimlənilir

4.5.4. Kommunikasiya sistemi.

4.5.4.1. Kommunikasiya sisteminin əsas vəzifələri – ictimaiyyətdə bank barədə səmərəli risklərin idarəedilməsi sisteminə malik, bu riskləri real idarə edən, həddindən artıq riskləri öz üzərinə götürməyən bank obrazının yaradılmasıdır.

4.5.4.2. Kommunikasiya sisteminin əsas prinsipləri aşağıdakılardır.

- bankın riskləri idarəetmə sistemini elan edərkən maksimal şəkildə səmimi və şəfəf olması;
- kommunikasiya tədbirlərinin görülməsinin daimiliyini;
- Bankın biznesinin (fəaliyyət istiqamətinin) hər növünün xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması.

4.5.4.3. Kommunikasiya sisteminin məqsədlərinə nail olmasının əsas vasitələri aşağıdakılardır:

- müştəriləri kreditlərin verilməsi, kreditlərin müddətləri və faiz dərəcəsi, əmanətlərin cəlb edilməsi, hüquqi şəxslərdən depozitlərin cəlb edilməsi, borc öhdəliklərinə vasitəsi ilə vəsaitlərin cəlb edilməsi və s.
- parametrlər və məhdudiyyətlərinin sadə izahı ilə müştərilərin və əməliyyatların retinqinin formalaşdırılması;
- Bankın risklərin idarəedilməsi sahəsində qəbul ediyi qərarlar barədə iştirakçıların məlumatlandırılmasının mümkünlüyü;
- Bankın əməliyyatlarının nəzərə alınacaq hissəsinin formalaşdırılmasına müştərilərlə daimi əlaqənin yaradılması.

4.6 Nəzarət sistemi

4.6.1. Risk Siyasətinin əsas vacib alətlərindən biri də nəzarət sisteminin (bundan sonra Risklərə nəzarət sistemi) olmasıdır. Risklərə nəzarət sistemi aşağıdakı prinsiplərə riayət etməlidir.

- daxili nəzarətin hərtərəfliliyi,
- daxili nəzarətin çox səviyyəliyi, bütün daxili strukturları əhatə etməsi.

4.6.2. Risklərə nəzarət sistemi aşağıdakı səviyyələrdən ibarətdir.

Birinci səviyə (aşağı).

Bizneslərin (fəaliyyət istiqamətlərinin) rəhbərləri:

- konkret bank biznesinin (fəaliyyət istiqamətinin) daxili qaydalarında nəzərdən tutulmuş prosedurların əməkdaşlar tərəfindən yerinə yetirilməsinə nəzarəti təşkil;
- bir biznes daxilində konkret alətlərin risklərinin idarəedilməsi parametrlərinin adekvatlığının monitorinqi;
- müəyyən risklərin həcmi əks etdirən müvafiq əmsalların monitorinqi;
- müvafiq riskin həcmi və vəziyyətinin pisləşməsinin qarşısının alınması.
- qərarların leqallaşdırılması və terrorizmin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə Bankın müvafiq biznesinin infrastrukturunun istifadə edilməsinin qarşısının alınması üçün tədbirlərin hazırlanması.

İkinci səviyə (orta)

Risqlərin idarəetməsi şöbəsi:

- Bankın və bankın konkret biznesinin cari vəziyyətinə müəyyən risklərin idarəedilməsinin parametrlərinin adekvatlığına nəzarətin həyata keçirilməsi;
- Müəyyən risklərin həcmnin və vəziyyətinin monitorinqi;
- Bankın qısamüddət ərzində müəyyən risk təsiri altında olması zamanı tədbirlər planının həyata keçirilməsinə nəzarət;
- Bankın qısa müddət ərzində bir neçə riskin təsiri altında olması zamanı bunun qarşısının almaq;
- Bankın orta keyfiyyət göstəricisindən kəskin şəkildə fərqlənən aktivlərin ümumi aktivlərdə xüsusi çəkisinin artmasının qarşısının alınması;
- Müəyyən riskin idarəedilməsinin bir neçə parametrlərinin uzunmüddətli pisləşməsinin qarşısının almaq;
- Aktevin həcmnin dəyişməsinə nisbətə riskin həcmnin qeyri – mütnasib armasının qarşısını almaq;
- Fövqaladə hallar üçün tədbirlər toplusunun tətbiqinə səbəb olan hər hansı bir biznesin fəaliyyət göstərməsinə imkan verməmək;
- Adi və fəvqaladə vəziyyətlərdə qərarların qəbulunun sərhədlərinin adekvatlığını nəzarətdə saxlamaq.

Üçüncü səviyyə (ali).

Bankın İdarə Heyəti və Risklərin İdarəedilməsi Komitəsi:

- bankın bir biznesinin (fəaliyyət növünün) digər bizneslərinə nisbətən qeyri-proporsional İnkişafının qarşısının alınması;
- bir neçə riskin eyni zamanda idarəedilməsi parametrlərinin uzunmüddətli pisləşməsinin qarşısının alınması;
- Bankın biznesinin qəlirliyinin və ona təsir edə biləcək riskləri təyin etməklə onlar üzərində nəzarəti saxlanması;
- gəlirlərin leqallaşdırılması və terrorizmin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə Bankın infrastrukturundan istifadə edilməsinin qarşısının alınması;
- Bankın aktiv və passivlərinin uzunmüddətli disbalans səviyyəsində qalmasının qarşısının alınması;
- Bank risklərinin idarəedilməsi parametrlərinin bankın cari vəziyyətinə və strateji inkişafına Adekvatlığının nəzarətdə saxlanması;
- Bankın konkret biznesinin gəlirliyinin risklərin səviyyəsinə uyğunluğuna nəzarət edilməsi;
- Həddindən artıq risklərin təsiri altında olan bankın bölmələrinin (və ya onların vəzifə və funksiyalarının məhdudlaşdırılması) fəaliyyətinin dayandırılması.

Fövqaladə səviyyə

Bankın Müçahidə Şurası:

- bütün banka bir neçə riskin uzunmüddətli və eyni zamanda təsirinə imkan verməmək;
- bankın müvafiq biznesinin gəlirliliyinə mütnasib olmayan şəkildə riskin həcmnin artmasına imkan verməmək;
- bank risklərinin idarəedilməsi sisteminin fəaliyyətinə ümumi nəzarət.

4.6.3. Sistemin hər hansı bir səviyyəsi tərəfindən qəbul edilmiş qərarlar ondan aşağı səviyyələr üçün məcburi xarakter daşıyır.

5. Risklərin idarəedilməsi prosesi

5.1 Risklərin idarəedilməsi prosesinin məqsədi bankın risk siyasətinə uyğun olaraq, mühüm risklərin müəyyən etmək, onları qiymətləndirəcək və idarə etməkdir.

Bankın risklərinin idarəedilməsi məqsədi ilə ilk növbədə bankın biznes mühitinə təsiri ehtimal edilən risk kateqoriyaları və risk növləri müəyyən edilir. Risklərin idarəedilməsi prosesi iki əsas hissədən ibarətdir:

- Strateji hissə;
 - Operativ hissə.
- 5.3. Strateji hissə aşağıdakı mərhələlərdən ibarətdir:
- Riskin tanınması;
 - Riskin qiymətləndirilməsi.
- 5.4. Operativ hissə aşağıdakı mərhələlərdən ibarətdir
- Riskin ölçümnəsi;
 - Riskə dair hesabatlar;
 - Riskin idarə olunması;
 - Riskə nəzarət.
- 5.4.1 Bankın müəyyən edilmiş risklərinin hər biri bu mərhələlərdən keçir. Bu Bank risklərinin idarəedilməsi Siyasətinin əsas alətlərindən biri də səmərəli işləyən limitlər sisteminin qurulmasıdır.
- 5.4.2. Limitlər sistemin Bank tərəfindən öz üzərinə həddindən artıq risklərin qötürülməsinə müəyyən məhdudiyyətlərin qoyulması məqsədini daşıyır. Limitlərin keşilməsi Risklərin İdarəedilməsi Komitəsinin razılığı əsasında İdarə Heyətinin qərarı ilə istisna hallarda mümkündür.

6 Fövqaladə hallarda tədbirlər toplusu.

- 6.1. Müəyyən bank risklərinin idarəetmək üçün qeyri – adi vəziyyətlərdə fəvqaladə hallar üçün tədbirlər toplusu hazırlanır.
- 6.2. Tədbirlər toplusunun məqsəd və vəzifələri.
- 6.2.1. Tədbirlər toplusunun əsas məqsədi bankın və ya onun konkret biznesinin müəyyən risk(ər)in təsiri altında vəziyyətinin pisləşməsinin qarşısının almaq və bank üçün risk(ər)in uyğun səviyyəsinə nail olmaqdır.
- 6.2.2. Məqsədləri:
- müəyyən bank risklərinin idarəedilməsi zamanı qeyri-adi prosedurların istifadəsini məhdudlaşdırmaq
 - müəyyən risklərin aralıq təsirini minimumlaşdırmaq;
 - qələcəkdə analoji risk situasiyalarını yaranmasının qarşısını almaq;
- 6.3. Kompleks tədbirlər toplusu həyata keçirilərkən tədbirlər toplusunu təsdiq etmiş orqandan aşağıda olan bütün orqanların səlahiyyətləri dondurulur. Bu hal həmin orqanı və ya ondan yuxarıda duran orqanın xüsusi qərarından sonra dəyişdirilir.
- 6.4. Stress – testinqin istifadə edilməsi
- 6.4.1. Stress – testinqin başlıca vəzifəsi bankın ekstrimal hallarda münkun böyük itkiləri kompensasiya etmək üçün tədbirlərin müəyyən edilməsi və risklərin azadılması və ya onların neqativ təsirlərinin aradan qaldırılması üçün zəruri işlərin həyata keçirilməsidir.
- 6.4.2. Stress – testinqin əsas prinsipləri: istifadənin dövrülyü, banka neqativ təsir edə bilən bütün münkun halların nəzərdən keşirilməsidir.
- 6.4.3. Stress – testinqin həyata keşirilməsi qaydası və istifadə edilən metodlar müvafiq Bank daxili sənəddə əks olunmuşdur.
- 6.4.4. Stress – testinqin həyata keşirilməsi periodikliyi altı ayda bir dəfədən az olmamalıdır.
- 6.4.5. Stress – testinqin nəticələri müvafiq qərarların qəbulu üçün Bankın İdarə Heyətinə və Risklərin İdarə edilməsi Komitəsinə verilir.
- 6.4.6. Kompleks stress-testinqin keşirilməsi funksiyaları Risklərin İdarə edilməsi Şübəsinə lokal stress- testinqin keşirilməsi risklərin İdarəedilməsi Şübəsinin nəzarəti altında müvafiq bank biznesinin məsul şəxslərinin üzərinə qoyulmuşdur.

7 Son müddəalar

- 7.1. Risk Siyasəti bankın strateji inkişafına xidmət edir və Bankın bütün strukrları üçün məcburi direktiv xarakter daşıyır.